

Kvinnor för fred

En fredsförening med kvinnoperspektiv

Tema: Fred i pandemins tid
juni 2020

Foto: Olgierd Rudak/Greg | Flickr/Creative commons

Det har blivit tydligt med klimatförändringar och covid-19 att vi behöver en annan beredskap än den militära för att möta framtidens hot.

juni 2020

Kvinnor för fred (KFF), som bildades 1978, arbetar för fred på kvinnors villkor. Föreningen är partipolitiskt och religiöst obunden.

Kvinnor för fred är medlem i många internationella freds-, kvinno- och solidaritetsorganisationer och ingår i ett nätverk med internationella förgreningar.

Kvinnor för fred kräver stopp för kärnvapen och kärnvapenprov, kämpar mot militär rustning och vapenspridning, kräver stopp för vapenproduktion och -export och kräver en omställning från militär till civil produktion.

Kvinnor för fred arbetar för kvinnors medverkan i konflikthantering, för mänskliga rättigheter, för ökat inflytande för FN och OSSE i alla fredsprocesser och en framtida fredskultur.

Medlemsavgift 170 kr/år i riksorganisationen. Plus en mindre avgift på platser med lokalgrupper.
Famijmedlem 50 kr/år.
Stödmedlem 100 kr/år

Medlemmar får KFF:s tidning.

Kvinnor för fred

Tegelviksgatan 40
116 41 Stockholm
Telefon: 08-667 97 27
Bankgiro: 768-6066
E-post: info@kvinnorforfred.se

Facebook:
facebook.com/kvinnorforfred
Twitter: twitter.com/kvinnorforfred

www.kvinnorforfred.se

Tema: Fred i pandemins tid

INNEHÅLL

Coronakris men inte inom militär verksamhet <i>Ingela Mårtensson</i>	4-5
Återställa eller tänka nytt? <i>Ingalill Ek</i>	6-7
"När pandemin är över måste världen mötas" <i>Michail Gorbatjov</i>	9-10
Bokrecension: Freden är allas angelägenhet <i>Susanne Gerstenberg</i>	11
Globalt förbud mot kärnvapen – Nu <i>Maj Britt Theorin</i>	12-13
Ingrid Sjöstrand 1922-2020 <i>Susanne Gerstenberg</i>	14-15
Militärövningar under coronapandemin <i>Ann Wright</i>	16-17
Lokalföreningar och kontaktkvinnor	19
Frågor – Stig Holmås	20

"Det finns en evighet
av fred bakom alla
stjärnorna någonstans."

Inger Hagerup
1905-1985

Tidningen Kvinnor för fred

Tidningen Kvinnor för fred utkommer som temanummer ett par gånger om året och som bilaga i Fria tidningen fyra gånger per år.

Ansvarig utgivare:

Susanne Gerstenberg

Varje författare ansvarar själv för sin artikel. För icke beställt material ansvaras inte.

Illustration till vänster:

Helga Henschen

Redaktör: Benita Eklund

Telefon: 073-767 38 86

E-post: benita.eklund@gmail.com

Tryckeri:

Norra Skåne Offse

Business as usual

Spridningen av covid-19 har skakat världen och ändrat vår livsstil. Det syns i utsläppsstatistiken och det syns på antalet pågående strider i världen. Det finns dock inte mycket som tyder på att det här är förändringar som består och man kan undra hur människan ska vakna när inte ens klimathotet eller corona kan få oss att samlas för freden och miljön.

I detta temanummer tittar vi närmare på hur corona påverkar vad gäller krig och fred. I den inledande texten ställer Ingela Mårtensson frågan på vilket sätt försvaret har bidragit till att förbättra hanteringen av coronapandemin. Hon menar att viruset på ett fundamentalt sätt väckt frågan hur vi ser på nationell säkerhet. I texten som följer betonar Ingalill Ek att de ekonomiska stödåtgärderna i coronans spår måste beakta den pågående klimatkrisen. Dessutom måste militärens miljökonsekvenser upp i ljuset:

"Militarismen är helt beroende av fossil energi för all sin verksamhet. Militarismen tär kolossalt på jordens resurser", skriver hon.

I tidningen har vi också texter av Gröna korsets Michail Gorbatsjov, som uppmanar världen att enas, och Ann Wright, tidigare militär men numera en stark röst för fred, som berättar om militärövningarna som inte tar paus trots corona. Detta bland mycket annat.

Vi minns också poeten, författaren och journalisten Ingrid Sjöstrand som nyligen gick bort. Hon skrev bland annat dessa kloka ord i en av sina dikter:

"Det finns bara ett försvar mot den senaste krigstekniken – Fred."

Benita Eklund

Coronakris – men inte inom militär verksamhet

Det är bara ett halvår sedan de första tecknen på att en ny epidemi brutit ut (åtminstone officiellt) och några månader sedan många västländer stängde ner delar av sina samhällen. Trots att forskare försökt lyfta hotet från pandemier var beredskapen låg – fokus har istället legat på militära hot.

Ingen militär strategi hade räknat med att en mikrob skulle kunna påverka våra samhällen på ett så drastiskt och förödande sätt för medborgarna och samhällsstrukturen. Trots att forskare varnat för nya pandemier. Siktet har varit inriktat på militära hot. I Sverige omfattar civilt försvar bara krigstillstånd.

I en ledare i Aftonbladet (15/5) dras slutsatsen att det står klart att "efter att ha levt under hotet av coronaviruset i några månaders tid behöver vi ett starkt försvar även i fredstid." Riksdagens beslut att öka försvarsbudgeten med 25 miljarder de närmaste fem åren, vilket skulle innebära att 1,5 procent av BNP inte anses tillräckligt utan att Natos krav på 2 procent anses mer realistiskt.

Artikeln illustreras med en bild av fältsjukhuset i Älvsjö. Fältsjukhuset stod klart i april men inga patienter har tagits emot och den 4/6 beslöt Region Stockholm att avveckla det. Stockholmsmässan vill ha drygt 48 miljoner kronor för bara byggandet och avvecklandet av fältsjukhuset. Fram till den sista juli landar hyran dessutom på 22 miljoner kronor. I Göteborg etablerades också ett fältsjukhus men efter omfattande intern kritik mot arbetsmiljön och patientsäkerheten beslöt sjukhusledningen att inte använda tälten.

Under 2000-talet har de svenska beredskapslagren successivt skrotats – mat, mediciner, medicinsk utrustning och olja har inte längre setts som nödvändigt att lagra. Till exempel brändes

över 7,3 miljoner andningsmasker upp. De skulle ha varit till nytta nu.

Frågan man ställer sig är på vilket sätt försvaret har bidragit till att förbättra hanteringen av den pandemi som nu pågår? Dessutom, borde inte civilt försvar omfatta andra hot än militär invasion?

Försvarsbudgeten

De senaste fem åren har försvarsbudgeten ökat med 20 miljarder och uppgår idag till cirka 60 miljarder. Förra året beslöt riksdagen att öka anslaget till försvarsmakten med ytterligare 25 miljarder fram till 2025. Därefter har ÖB analyserat beslutet och kommit fram till att det saknas 50 miljarder till 2025 och 60 till 2030.

De borgerliga partierna och Sverigedemokraterna är överens om att det måste skjutas till mer medel fram till 2025 och därefter fem miljarder om året även 2026–30. Då skulle försvarsutgifter nå upp till 2 procent av BNP – det vill säga Natos krav på sina medlemmar.

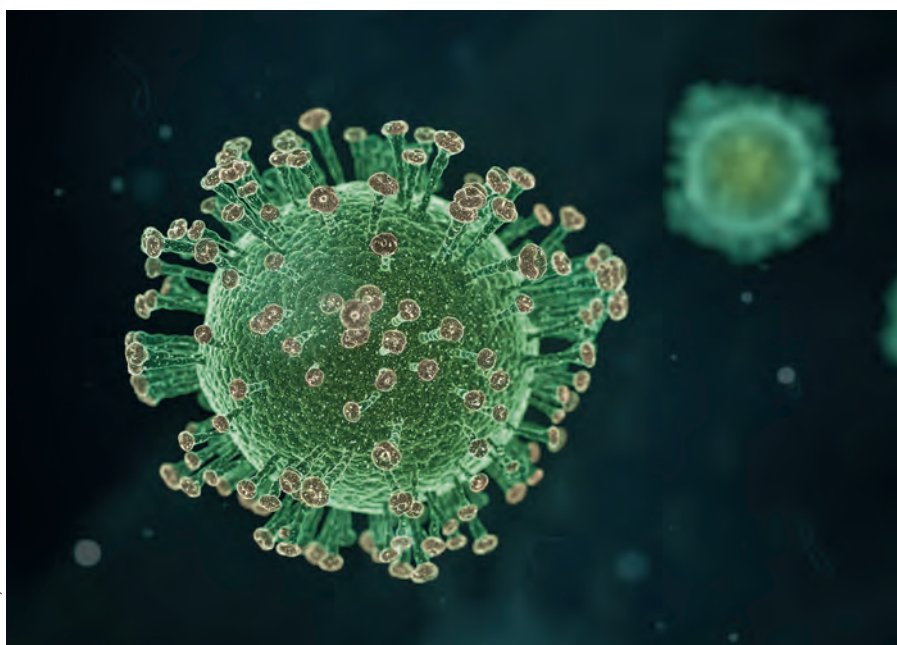
Försvarsministern är inte beredd att gå med på de kraven med hänvisning till den ekonomiska situation som uppstått i och med coronaviruset. Förhandlingar mellan partierna bröt samman den 9/6 och frågan har skjutits upp till budgetpresentationen i höst.

Natosamarbete

Den 15 april hade Nato ett extra möte med alliansens försvarsministrar med anledning av Covid-19-krisen. På mötet deltog även representanter för EU, Sverige och Finland. Man enades om att Nato ska spela en mer aktiv roll i framtiden när det gäller pandemier. Det ska bland annat ske genom ökat internationellt samarbete med Natos partners.

Den så kallade "norra gruppen" är ett informellt samarbetsorgan med kopplingar till Nato. Den består av länder som gränsar till Östersjön eller Nordsjön; Danmark, Estland, Island, Lettland, Litauen, Nederländerna, Norge, Polen, Storbritannien, Sverige och Tyskland. Syftet är att utveckla ge-

Foto: yurismailovonline/Flickr/Creative commons

Mikroben som förändrade våra liv och visade hur illa det stod till med vår beredskap. Borde inte civilt försvar omfatta andra hot än militär invasion frågar sig Ingela Mårtensson.

Foto: Francisco Ávila, Hospital Clínic de Barcelona/Flickr/Creative commons

Det är inte genom mer militär verksamhet som vi kan möta pandemier i framtiden. Snarare har coronakrisen visat på brister i äldreomsorg, sjukvårdssektorn och den civila krishantering.

mensamma försvarsprojekt i regionen.

Gruppens försvarsministrar samlades den 20 maj för att framför allt diskutera påverkan av Covid-19 på "deras militära styrkors kapacitet och beredskap". De betonade vikten av att återuppta militära övningar och "öka försvarsutgifterna för att kunna tillhandahålla den nödvändiga militära kapaciteten".

Slutsatsen blev således att stå fast vid att öka militarisering i enlighet med Natos beslut.

Svensk vapenexport

Under 2019 ökade svensk vapenexport med 40 procent och uppgick till 16,3 miljarder. Svenskt krigsmateriel fortsätter att levereras till diktaturer och länder i väpnade konflikter – trots att riksdagen skärpte vapenexportlagen 2018 för att försvåra export till diktaturer. Ändå fortsätter exporten till Förenade arabemiraten och Saudiarabien. Båda stödjer regeringsstyrkorna i kriget i Jemen, där civilbefolkningen har drabbats hårt av striderna.

Coronaepidemin har hittills haft begränsad påverkan på Saab, som är den största tillverkaren av krigsmateriel i Sverige. Vd Micael Jansson talar om störningen i världsekonomin men räknar med att "SAAB fortsätter sitt strategiska

arbete och står fast vid sina långsiktiga finansiella mål avseende tillväxt och lönsamhet." Det betyder att man räknar med 5 procent i tillväxt varje år. Här existerar uppenbarligen ingen kris.

Nationell säkerhet

Coronaviruset har på ett fundamentalt sätt väckt frågan hur vi ser på nationell säkerhet. Flera amerikanska säkerhetsexperten menar att nu måste Pentagons budget minska och staten fokusera mer på icke-militära hot mot nationens säkerhet. Å andra sidan spelar det militärindustriella komplexet en högst betydelsefull roll i amerikansk politik. Det finns starka samband och gemensamma intressen mellan försvarsmakten, vapenindustrin, entreprenörer och politiker. Nu använder de pandemin för att öka de militära kostnaderna.

Det militärindustriella komplexet existerar även i Sverige även om det är på en lägre nivå. Men genom det allt tätare samarbetet med Nato och bilateralt med USA så tycks det finnas en politisk övervikt för att fortsätta militariseringen som pågått de senaste fem åren oavsett pandemier eller ej. Här saknas en samhällelig debatt. Försvarsberedningens diskussion måste sättas in i ett bredare sammanhang.

Coronakrisen borde ha klargjort att det inte är genom mer militär verksamhet som vi kan möta pandemier i framtiden. Snarare har coronakrisen visat på brister i äldreomsorg, sjukvårdssektorn och den civila krishantering.

Ingela Mårtensson

Källor

Försvar – även när hotet är ett virus – Aftonbladet

Bråket om mångmiljonhyran för fältsjukhuset i Stockholm – Expressen

Efter kritiken – inga nya patienter på fältsjukhuset, Göteborgs-Posten

Hård kritik efter mötet: "Hultqvist måste backa", Svenska Dagbladet

Presskonferens efter extra möte 15 april om Covid-19, Natos hemsida

Försvarsministrarna i Norra gruppen diskuterade corona-påverkan under videomöte, Försvarsdepartementet

FN-chefen uppmanar till global vapenvila, Svenska FN-förbundet

Svensk vapenexport ökade kraftigt 2019, Svenska Dagbladet

Corona grusar Saabs prognos för 2020, Dagens PS

How the Military-Industrial Complex Is Using the Coronavirus – William D Hartung och Ben Freeman

De ekonomiska stödåtgärderna som pågår världen över måste också beakta den pågående klimatkrisen menar Ingalill Ek. Världens utsläpp av koldioxid måste halveras till 2030 för att den globala temperaturen inte ska öka med mer än 1,5 grader enligt Parisavtalet.

Återställa eller tänka nytt?

Fastän covid-19 pandemin i skrivandets stund rasar för fullt i USA, Sydamerika och Indien, börjar tidigare nedstängda samhällen öppna upp och med olika ekonomiska stimulanspaket få igång ekonomin. I Sverige har räddningspaketen duggat tätt sedan slutet av april. Samtidigt pågår en intensiv debatt till vad och hur den ekonomiska återhämtningen ska riktas.

Vi vet att bakom coronakrisen hukar klimatkrisen som inte tagit paus fastän världens utsläpp har minskat drastiskt under årets första månader med sex till elva procent enligt Internationella energibyrån IAEA. Trots denna minskning kommer årets utsläpp ändå att landa på runt 92 procent av fjolårets,

koldioxidhalterna i atmosfären fortsätter alltså att växa med endast ett litet hack i kurvan. För att begränsa den globala uppvärmningen till 1,5 grader behöver utsläppen minska lika mycket som i år, varje år framöver. En gigantisk global uppgift!

”De kommande sex månaderna avgör mer än de senaste sex åren” svarade Tomas Kåberger i slutet på mars på frågan vad Sverige kan göra för att de ekonomiska räddningspaketen ska kunna bidra till en lösning på klimatkrisen. Ska skattebetalarnas pengar användas till att rädda flygbolag eller användas till tillverkare av solceller och vindkraftbolag? Han menar att regeringarna i världen har en industripolitisk makt som aldrig tidigare och därmed

möjligheter att avgöra hur framtidens samhälle ska se ut.

Naomi Klein är författare, klimataktivist och en stark förespråkare för Green New Deal, som är ett klimatpolitiskt reformpaket vilket diskuteras i USA men även i Sverige. Den bakomliggande tanken är att utnyttjande och förtryck av människor respektive exploatering av jordens ändliga resurser är två sidor av samma mynt. Klein menar att det inte går att skilja klimatkrisen från andra problem som bristande jämlikhet och diskriminering. Den pågående pandemin visar till exempel hur viktiga vård- och omsorgsyrkena är.

Det behövs nya mätverktyg för en framgångsrik ekonomi som idag till stora delar drivs av olja och gas. Framgång

bör mätas utifrån det som är livgivande och förnybart. Klein menar att vi behöver ett helt nytt paradigm, en plan för en ekonomi post fossila bränslen. En radikal förändring, vi har inte tid med en stegvis omställning.

Ledaren i DN (29/3), som belyste hur Indien hotades av en coronakatastrof, som senare blev ett faktum, inleds med orden "Visserligen har Indien haft råd att skaffa kärnvapen men med hälsovården är det sämre beställt". Haft råd? Snarare en prioriteringsfråga. Världen över är det alltför vanligt att de styrande prioriterar vapenutveckling före exempelvis hälso- och sjukvård. Att svenska försvarsmakten återkommande begärt höjda anslag känner vi igen, samtidigt som andra sektorer i samhället måste fortsätta att vända på slantarna. I och med coronakrisen har det uppdagats att läget var värre i omsorgssektorn, särskilt äldreomsorgen, än vad gängse medborgare anat. Prioritering igen.

Men de ekonomiska stödåtgärderna som pågår världen över måste beakta en faktor till: den pågående klimatkrisen! Världens utsläpp av CO2 måste halveras till 2030 för att den globala temperaturen inte ska öka med mer än 1,5 grader enligt Parisavtalet.

Försvarsmaktens verksamhet, var kommer den in i dessa enorma stimulanspaket, nationellt (och internationellt) som pågår? Hur diskuterar man behovet av 10-procentiga minskningar av CO2 utsläpp? Militarismen är helt beroende av fossil energi för all sin verksamhet. Militarismen tär kolossalt på jordens resurser. Vapenutveckling medför enorm nedsmutsning av mark, luft och vatten vid tillverkning, testning och användning. Talar man alls om det nödvändiga behovet av att värna miljön och minska användningen av fossila bränslen? Finns det krav på omställning? Elektrifiering av flyget ligger mycket långt bort och kan troligen aldrig nå den prestanda som krävs, inblandning av biobränsle räcker inte heller; mark och skog behövs för odling och kolsänka. Vilka är planerna för den nödvändiga omställningen, diskuteras den ens eller kör man vidare med militarism as usual som om klimatkrisen inte funnes?

Ingalill Ek

En banderoll från klimatmötet i Paris 2015. Det blev till sist ett avtal men omställningen går för långsamt. Militarismen är helt beroende av fossil energi för all sin verksamhet och tär kolossalt på jordens resurser.

Foto: Benita Eklund

Militära övningar ställdes in

Norge är värd för den återkommande vinterövningen Cold Response. I år skulle den äga rum 2–18 mars med 14 000 soldater från USA, Storbritannien, Nederländerna Tyskland, Frankrike, Belgien, Danmark, Sverige och Norge. Den 11 mars avbröts övningen på grund av att Coronaviruset hade kommit till Norge.

Aurora 20 hade planerats att äga rum 11 maj till 4 juni med cirka 25 000 deltagare varav 3 000 utländska deltagare. Den 3 mars beslöt försvarsmakten att skjuta upp övningen på obestämd tid på grund av "den rådande situationen i Sverige och världen med anledning av covid 19-pandemin".

Ingela Mårtensson

Pågående krig och konflikte

FN:s generalsekreterare António Guterres uppmanade stridande parter i världens konflikter att lägga ned vapnen och möta den gemensamma fienden covid 19-pandemin (24/3).

"Viruset bryr sig inte om nationalitet, etnicitet, grupp eller religion. Det angriper oavsett detta, underströk Guterres och betonade att kvinnor och barn, personer med funktionsnedsättning, människor på flykt och de som befinner sig utanför samhället betalar det högsta priset.

FN-chefen uppmanade till global vapenvila för att göra det möjligt att möta hotet från coronaviruset. Stridande parter måste dra sig tillbaka från konfliktlinjen och öppna korridorer för livräddande hjälp. Han betonade att hälsosystemet i länder med krig redan har kollapsat.

Ingela Mårtensson

Foto: PO Phot Donny Osmond/Flickr/creative commons

Militärövningen Cold response är en av de övningar som ställts in i spåren av corona.

Foto: Basil D Soufi/Flickr/creative commons

Svaret på denna utmaning kan inte bara vara nationellt, beslut måste även fattas av hela världssamfundet, menar Michail Gorbatsjov, organisationen Gröna korsets grundare och tidigare president i Ryssland.

Michail Gorbatsjov i Time magazine 15 april 2020

”När pandemin är över måste världen mötas”

Under de gångna månaderna har vi sett på nytt hur skör vår värld är och hur stor risken är att hamna i kaos. Alla länder har utsatts för ett gemensamt hot, inget land kan få grepp om hotet ensamt.

Den omedelbara utmaningen består i att vinna över den nya, elakartade fienden. Men redan idag måste vi fundera på livet efter att den har dragit sig undan.

Många säger att världen inte kommer att vara sig lik. Men hur blir den sedan? Det beror på vad vi har lärt oss.

Jag minns hur vi hanterade kärnvapenhotet i mitten av 1980-talet. Genombrottet skedde då vi insåg att hotet var ett gemensamt hot som angick oss alla. Sovjetunionens och USA:s ledare förklarade att det inte finns någon vinnare i ett kärnvapenkrig och

att ett sådant aldrig får föras. Sedan kom Reykjavik¹ och de första avtalen för att eliminera atomvapen ingicks.

”Vi ser idag att det är de fattiga som drabbas speciellt hårt av pandemin och dess konsekvenser. Ojämlikheten blir skarpare.”

Men hotet existerar fortfarande även om 85 procent av kärnvapenarsenalen har förstörts.

Ytterligare globala utmaningar finns kvar och har blivit ännu mera påtagliga: Fattigdom och ojämlikhet, försämring av miljön, utarmning av jorden och haven, migrationskrisen.

Och en ny grym påminnelse om andra hot: sjukdomar och epidemier som förmår breda ut sig med en hastighet utan dess like i en globalt sammankopplad värld.

Svaret på denna nya utmaning kan inte bara vara nationellt. Visst är det just nu de nationella regeringarna som bär huvudbördan och måste fatta omedelbart svåra beslut. Men beslut måste även fattas av hela världssamfundet.

Hittills har vi försummat att utveckla och förverkliga strategier och mål som är gemensamma för alla människor. FN:s millenniemål från år 2000 var ytterst ojämlika. Vi ser idag att det är

"Vi måste avmilitarisera världspolitiken, den internationella politiken och vårt sätt att tänka politiskt", säger Michail Gorbatsjov.

de fattiga som drabbas speciellt hårt av pandemin och dess konsekvenser. Ojämligheten blir skarpare.

Vi måste tänka om, det är det vi behöver för vårt säkerhetskoncept. Efter kalla krigets slut inriktade man sig mest på militär säkerhet. Och precis som då har det även nu bara varit tal om vapen, raketer och luftangrepp under de gångna åren.

I år har världen redan varit nära en kollision som stormakterna kunde ha engagerat sig i genom allvarliga konflikter i Iran, Irak och Syrien. Och även om de inblandade till sist drog sig ur handlade det återigen om en farlig och hänsynslös politik, en balansgång.

Har det nu inte blivit klart för oss att krig och kapprustning inte kan lösa dagens globala problem? Krig är ett

tecken på nederlag, ett misslyckande av politiken.

Det överordnade målet måste vara den mänskliga säkerheten med tillhållande av mat, vatten och en ren miljö samt vård av människornas hälsa. För att nå dit måste vi utveckla strategier, komma överens om förberedande åtgärder, planera och skaffa reserver. Alla dess ansträngningar kommer att misslyckas i fall regeringarna slösar pengar för att sporra kapprustningen.

Jag kommer aldrig att bli trött på att upprepa: vi måste avmilitarisera världspolitiken, den internationella politiken och vårt sätt att tänka politiskt.

För att nå fram till detta mål på högsta internationella nivå uppmanar jag världens stats- och regeringschefer att kalla FN:s Generalförsamling till en

speciell sammankomst. Den ska äga rum så fort som situationen har stabiliserat sig. Sammankomsten skulle handla om ingenting annat än att revidera hela den globala agendan. I all synnerhet uppmanar jag Generalförsamlingen att minska militära utgifter med tio till femton procent. Det är ett minimikrav, ett första steg mot en ny medvetenhet, en ny civilisation.

Michail Gorbatsjov

Översättning: Susanne Gerstenberg

¹Reykjavik. Gorbatsjov syftar till det andra toppmötet mellan Ronald Reagan och Michail Gorbatsjov som ägde rum i Islands huvudstad 11-12 oktober 1986. Det var mitt under kalla kriget. Nedrustning och fred var samtalens centrala ämnen.

FREDEN ÄR ALLAS ANGELÄGENHET

Valentin Sevés

**MEN INGEN SÄRSKILD MINISTERS ANSVAR,
TILLS ABIY AHMED BESTÄMDE ANNORLUNDA.**

Peace is everybody's business, but no particular minister's responsibility, until Abiy Ahmed decided otherwise.

Det är nästan aldrig för sent!

Med textbidrag av
Ingalill Bjartén | Ingeborg Breines | Susanne Gerstenberg
Madeleine Göransson | Kemal Görgü | Jea Jonsson
Kirsti Kolthoff | Harald Nordlund | Birger Schlaug
Micke Seid | Gunnar Vagerstam
och illustrationer av
Per Lager

Freden är allas angelägenhet men ingen särskild ministers ansvar, tills Abiy Ahmed bestämde annorlunda

Valentin Sevés

Seveus Förlag

I den nyligen publicerade boken har Valentin Sevés samlat en mängd fredspolitiska texter som skrivits 2018 och 2020 – mötes- och forskningsrapporter, tidningsartiklar, recensioner, motioner, reflektioner och strategier.

Författarskalan är bred. Många av texterna har tidigare publicerats av FredsKulturNätverket (FKN), nätverket som Sevés och likasinnade bildade hösten 2017.

Fredsdepartement borde ha inrättats för länge sedan, är Valentin Sevés och fredsvännernas övertygade om. Nu finns det ett förebildsland! Abiy Ahmed, Etiopiens premiärminister, utsåg Mufuriat Kami som fredsminister hösten 2018.

Vägen till ett fredsdepartement för Sverige är seg, ihärdig och kanske alldeles för tystlåten. Genom "Freden är allas angelägenhet" kan man få ny kraft och inspiration.

Boken finns att rekvirera från Ingalill Bjartén, medlem i Kvinnor för Fred (ibjarten@hotmail.com).

Susanne Gerstenberg

Inga ursäkter någonsin!

Och vad gör vi, när allt är för sent?

Globalt förbud mot kärnvapen – Nu

I år är det 50 år sedan FN:s icke-spridningsavtal började gälla. Det innebar att kärnvapen inte skulle spridas till fler än de dåvarande fem kärnvapenstaterna. Dessa å sin sida lovade att rusta ner och slutligen göra sig av med alla sina vapen.

Vart femte år hålls en översynskonferens och i år var det dags. Men på grund av den pandemi som nu lamslår världen, så har konferensen flyttats till 4 – 29 januari nästa år. Det är mycket olyckligt med tanke på det hot mot mänskligheten som kärnvapen utgör.

Av de fem ursprungliga kärnvapenstaterna har det blivit nio och i stället för den utlovade nedtrappningen har vi nu nära 15 000 kärnvapen, varav 2 000 står avfyringsberedda mot både civila och militära mål. Mänskligheten hålls som gisslan av dessa nio stater.

Hans Blix har konstaterat att kärnvapenarsenalerna räcker till för att göra slut på den mänskliga civilisationen genom ett snabbt självmord, samtidigt som vi har tillfört risken av ett långsamt självmord genom den globala uppvärmningen.

I juli 2017 antog FN konventionen om ett globalt förbud av kärnvapen. Den röstades fram av 122 av 193 medlemsländer, däribland Sverige. Det krävs att 50 länder ratificerar avtalet för att det blir bindande för alla länder. Våren 2020 har 81 länder signerat avtalet och 36 länder ratificerat det. Det återstår därmed endast 14 länder innan det blir internationellt bindande. Signering markerar regeringens inställning och är ofta ett första steg mot ratificering.

Signera kan varje regering göra utan riksdagens godkännande.

USA:s president Donald Trump har sagt upp det för Europa så viktiga avtalet om att avskaffa medel- och kortdistansrobotar och därmed hotar en ny kapprustning med kärnvapen på vår kontinent. Det så kallade INF-avtalet förhandlades fram 1987 av Ronald Reagan och Michail Gorbatsjov under stort folkligt tryck.

ICAN, som fått Nobels fredspris för sitt arbete mot kärnvapen presenterade våren 2020 sin rapport "Global Nuclear Weapon spending 2019". Den visar

"Sveriges regering bör som en klar viljeyttring signera FN-förbudet om kärnvapen, som Sverige röstade för i New York den 7 juli 2017."

att de nio kärnvapenländerna 2019 spenderade ofattbara 72,9 miljarder dollar - en ökning med 7,1 miljarder dollar från 2018. China satsade 10,4 miljarder dollar, England 8,9 miljarder dollar, Frankrike 4,8 miljarder dollar, Ryssland 8,5 miljarder dollar och USA 35,4 miljarder dollar och övriga kärnvapenländer 4,9 miljarder dollar. Detta vansinne betyder att de

nio kärnvapenmakterna spenderar 138 700 dollar varje minut på kärnvapen.

Nu ska Pentagon utvidga sitt program av "lågintensiva" kärnvapen (av samma styrka som fälldes över Hiroshima och Nagasaki). Samtidigt har USA placerat ut några av de nya mest kraftfulla vapen de har i Europa: sex strategiska bombplan i Storbritannien med kapacitet för kärnvapen. De har redan gjort flyguppdrag över Östersjön bekräftar amerikanska flygvapnet för SVT Nyheter. (23 mars 2019)

Sedan länge förvaras 50 atombomber (B 61) - en tredjedel av USA:s nukleära arsenal i Europa - i Turkiet på en militärbas som varit i centrum för väpnade incidenter under senare år. Ryssland har dessvärre reagerat på USA:s upptrappning genom att utveckla nya kärnvapenstrategier.

Sverige påverkas direkt av denna negativa och farliga situation. Men vi saknar en informativ och uthållig debatt kring dessa överlevnadsfrågor. I broschyren Om krisen eller kriget kommer, som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) sände ut till alla svenska hushåll 2018, återfinns över huvud taget inte ordet kärnvapen.

Sveriges regering bör som en klar viljeyttring signera FN-förbudet om kärnvapen, som Sverige röstade för i New York den 7 juli 2017. En ratificering kan föras fram till riksdagen senare.

Utrikesminister Margot Wallström underströk den 12 juli 2019 att regeringen inte i nuläget signerar kärnvapenförbudet, men att frågan skulle bli aktuell för omprövning om inte översynskonferen-

Kampen mot kärnvapnen pågår sedan länge på många fronter. På grund av corona blev det dock ingen översyn av icke-spridningsavtal i år.

sen 2020 av icke-spridningsavtalet NPT leder till ett positivt resultat.

Att, som några påstår, ett under-tecknande skulle störa arbetet med icke-spridningsavtalet har avvisats av många bland annat det finska utrikes-utskottet, som inte outsourcade sitt ansvar till en "opolitisk" ensamutredare. Utskottet kom till denna enhälliga

slutsats: Konventionen om kärnvapen-förbud utgör enligt utskottet i sig inte ett hot mot icke-spridningsfördraget eller det fullständiga provstoppsavtalet NPT eller mot de internationella förpliktelser som följer med dem. Snarare stöder och kompletterar konventionen de andra avtalen och förpliktelserna. (juni 2018)

NPT-avtalet har verkat i 50 år utan

att kravet på kärnvapenstaternas avveckling av kärnvapen har förverkligats – tvärtom de utvecklas för att bli mer effektiva. Nu är det dags att dessa förintelsevapen elimineras. Sverige måste fullfölja sin långa kamp mot kärnvapen och skriva under FN-konventionen om förbud mot kärnvapen.

Maj Britt Theori
F d nedrustningsambassadör

*Kvinnor
för fred*

INGRID SJÖSTRAND

1922 – 2020

I slutet av maj i år dog poeten, författaren och journalisten Ingrid Sjöstrand i en ålder av 97 år.

*Elda under din vrede
med maktens nyheter
Dämpa inte din smärta
över livet
som stjäls ifrån oss
Trösta inte din sorg
över världen
som våldtas
inför våra ögon
Elda under din vrede*

Ingrid Sjöstrands dikt från 1979 är känd bland fredsaktivisterna än idag. Hon var en av initiativtagarna till Kvinnor för Fred (som från början hette Kvinnokamp för fred) i Stockholm 1978 och var med i folkomröstningen om kärnkraft för den så kallade linje tre.

– Ingrid var inte enbart diktare utan

även med i det konkreta fredsarbetet, som till exempel i de tre internationella fredsmarscherna som ägde rum på initiativ av nordiska kvinnor, 1981, 1982 och 1983 – Köpenhamn-Paris, Stockholm-Minsk och New York-Washington, minns Agneta Norberg.

– Ingrid och jag vandrade bredvid varandra de många milen i den brännande augustisolen mellan New York och Washington. Då var situationen lika farlig som nu men med president Reagan vid makten, säger hon.

Ingrid Sjöstrand har publicerat ett fyrtiotal böcker – romaner, barnböcker, dikter och pjäser. Även Gudrun Utas minns Ingrid. Gudrun var Folkkampanjen mot kärnkraft-kärnvapens informationssekreterare på deltid 1986 då många medlemmar hade strömmat till efter Tjernobykatakstrofen.

– Vid den tiden var Ingrid Sjöstrand för mig en känd barnboksförfattare. Jag

älskade hennes kluriga Fundror, till exempel den som frågade varför det finns herrportmonnär och dampportmonnär när det inte finns herrpengar och dampengar. Ett onekligen milt sätt att påpeka att det finns ”krig” också mellan könen. Snart kom jag förstås att märka att Ingrid var en flitig skribent även när det gällde kampen mot kärnkraft/kärnvapen och andra samhällsfrågor.

”Hon engagerade sig politiskt genom att skriva”, läser jag i en gammal artikel i Upsala Nya Tidning.

I augusti 1986 deltog Ingrid Sjöstrand i ”Nordkalottens fredsmarsch” för Norden som en kärnvapenfri zon. Cykelturen gick från Kiruna till Narvik. Gun-Britt Mäkitalo, KFF Kiruna var med.

– Tillsammans med Ingrid var vi ett 20-tal kvinnor som cyklade i fyra dagar. I Abisko åkte vi med linbanan upp till Nuolja. Där uppe på över tusen meters höjd med en sagolik utsikt över nejden

satt vi på serveringen och Ingrid läste några dikter för oss. Oförglömligt!

1999 pratade Gudrun Utas med Ingrid som tyckte att hon hade blivit gammal och fått svårt att orka följa informationsflödet.

– Ingrid undrade om inte jag kunde vidarebefordra material till henne när det hände något intressant, berättar Gudrun och fortsätter:

– Det kan ha varit ungefär vid tiden då Barsebäck äntligen stängde sin första reaktor 1999. Kontakten till Ingrid ty-
nade tyvärr bort efter inte särskilt lång tid. Förlåt mig, Ingrid - jag tror det var mitt fel... I alla fall är jag glad att du hann uppleva stängningen av båda Barsebäckreaktorerna.

Med sin näst sista publikation från 2014, *Planet till salu. Blå. Obehagliga dikter*, med kritik mot kärnkraft, kärnvapnen och militarismen återvände Ingrid Sjöstrand än en gång till fredstemat:

*Jaa?
Ska vi satsa på »Försvar«
Eller
på en framtid där barnen
kan leva?
Det finns ba a
ett försvar
mot den senaste
krigstekniken*

Fred

Susanne Gerstenberg

Ingrid Sjöstrand

Foto: Helena Berggren

Militärövningar under coronapandemin

Trots faran med Covid-19 fortsätter militärövningarna i Europa och Stilla havsområdet och man planerar för fler under 2021. Ann Wright, med erfarenheter som överste i amerikanska armén och som mångårig USA-diplomat, numera engagerad i freds rörelsen, har publicerat en artikel på www.no-to-nato.org. Här följer ett referat av artikeln.

Under Covid-19-pandemin kommer USA att genomföra världens största marinövning i Hawaii's farvatten 17-31 augusti. Militär personal på 25000 personer, upp till 50 fartyg och u-båtar och hundratals flygplan från 26 nationer samlas mitt under en pandemi.

Staten Hawaii har vidtagit mycket stränga åtgärder för att bekämpa spridningen av Covid-19-virus med obligatorisk 14-dagars karantän för alla

som anländer till Hawaii, en regel som gäller åtminstone till 30 juni.

Redan i juni utför USA:s armé ett krigsspel i Polen med 6000 personer.

Som om inte redan detta vore för många militäroperationer under en pandemi där personal på 40 av USA:s marinskepp redan har drabbats av det mycket smittsamma viruset och militär personal med familjer har förbjudits att resa, så finns planer på fler övningar i

Stilla Havsregionen under 2021. USA:s armé har begärt anslag på 364 miljoner dollar för att genomföra krigsövningen Defender 2021 i området.

En maktävling

Omsvängningen mot Stilla havet, påbörjad under Obamaadministrationen och fortsatt under Trump, visas i U.S. National Defense Strategy (NDS) som inte betonar motstånd mot terrorism utan framställer världsläget som en maktävling och har formulerat sin strategi för att konfrontera Kina som en långsiktig, strategisk motståndare.

I maj i år satsade den amerikanska marinen på att hindra Kinas expansion i Sydkinesiska sjön. Som en makt demonstration för att motbevisa tankar om att USA:s marina styrkor har försvagats av Covid19 sände man minst sju u-båtar, flera Hawaii-baserade fartyg och San Diegobaserade USS Alexandria till västra Stilla havet.

USA:s militära styrkor i Stilla havet kommer att omstruktureras för att möta försvarsstrategins (NDS) uppfattade hot från Kina. Till att börja med ska marinen skapa nya, mindre infanteribataljoner som kan användas för att stödja krigsinsatser till havs. USA:s marina styrkor ska decentraliseras och distribueras ut över Stilla havet till örar eller flytande base.

Tredje marina expeditionsstyrkan med bas på Okinawa i Japan kommer att förändras till tre marina kustregementen.

Stora kostnader

USA:s militära krigsspel i Europa, Defender Europe 2020, med trupper och utrustning som anländer till europeiska hamnar och kommer att kosta ungefär 340 miljoner dollar, vilket ungefär motsvarar vad U.S. Army begär för Stilla havsversionen av Defender-seriens krigsövningar.

SOME OF THE MILITARY ATHLETIC EXERCISES.¹

Foto: Public domain

Övning för krig. En gammal och växande företeelse. Illustrationerna är från forna Egypten.

Foto: The U.S. Army/Flickr/Creative commons

USA:s militär fortsätter sina övningar trots coronapandemin. De utökar också sin närvaro i Asien och Stilla havsregionen men det finns en plats man inte tänker återvända till, nämligen Wuhan.

Defender 2020 ägde rum i nordvästra Polen 5-19 juni. Mer än 6000 amerikanska och polska soldater deltog i övningen, som har namnet Allied Spirit. Den var ursprungligen schemalagd i maj och hör ihop med Defender Europe 2020, arméns största övning i Europa på flera decennier. Defender Europe blev huvudsakligen inställd på grund av pandemin.

2020 genomför armén en mindre version av Defender Pacific medan Defender Europe får mera investeringar och fokus. Därefter kommer uppmärksamhet och dollar att svänga över till Stilla havet följande år medan Defender Europe minskas.

Under övningarna Pacific Pathways 2019 var amerikansk arméenheter i Thailand under tre månader och i Filippinerna fyra månader. U.S. Army diskuterar med indiska regeringen om att utöka militärövningar från bara

några hundra man upp till 2500 under en tid av upp till sex månader – vilket ”ger oss närvaro i regionen längre tid samtidigt som vi inte har permanent närvaro”. Små enheter kan brytas ut för att spridas till länder som Palau och Fidji och där delta i olika övningar.

USA i Asien

I april sköt Australien upp sexmånadersrotationen av amerikanska marinsoldater på grund av pandemin. Amerikanska marinkårens närvaro i Australien började 2012 med en personalstyrka på 250, som nu har vuxit till 2500.

Försvarssamarbetet Pine Gap, där USA:s försvarsdepartement och CIA bland annat övervakar positionerna för flyg och kärnvapen, måste också anpassas till Australiens Covidrestriktioner.

Medan USA:s militär utökar sin närvaro i Asien och Stilla havsregionen

finns det en plats man inte tänker återvända till, nämligen Wuhan. I oktober 2019 sände Pentagon 17 lag med mer än 280 idrottare och annan personal till Military Worldgames in Wuhan, Kina. Över 100 nationer skickade sammanlagt över 10000 militär personal till Wuhan. Närvaron av USA:s stora kontingent i Wuhan bara några månader före utbrottet av Covid19 ledde till en teori hos vissa inom det kinesiska styret om att USA:s militär på något sätt var inblandad i utbrottet. Trumpadministrationen och dess allierade i kongressen och media påstod i stället att kineserna medvetet spred virusinfektionen, vilket ger dem argument för att rättfärdiga USA:s militära upprustning i Stilla havsområdet.

Ann Wright

*Överättning och kortning:
Lena Angviken.*

*Kvinnor
för fred*

LOKALGRUPPER och medlemmar i styrgruppen Samla

HUDIKSVALL

- My Leffl
- E-post: my.helsingland@hotmail.com

GÖTEBORG

- Ingela Mårtensson
- E-post: ingela_martensson@hotmail.com

HALMSTAD/LAHOLM

- Susanne Gerstenberg
- E-post: susanne.gerstenberg@telia.com
- Lena Angviken
- E-post: lena.angviken@telia.com

KIRUNA

- Gun-Britt Mäkitalo
- E-post: gbmakitalo@gmail.com
- Edla Lantto
- Telefon: 073-050 94 43

SKÅNE

- Jea Jonsson
- E-post: jea@tomelilla.nu

STOCKHOLM

- Sylvia Rönn
- E-post: sylvia.ronn@kvinnorforfred.se

UPPSALA

- Ingalill Ek
- E-post: ingalill.s.ek@gmail.com
- Merit Aguirre
- E-post: merit.aguirre@gmail.com

Kvinnor för fred ingår bland annat i följande fredsnätverk och organisationer:

Operation 1325, UN women, OSSE-nätverket, Forum Syd, ICAN, Nätverket för kärnvapennedrustning, Sveriges Fredsråd, Kommittén för Västsaharas kvinnor, Glöm aldrig Pela och Fadime, Helga Henschens Vänner och Elin Wägnersällskapet.

KONTAKTKVINNOR

GÖTEBORG

Gun Holmertz
E-mail: gun.holmertz@telia.com
Tel: 070-757 53 27, 031-330861

HALMSTAD/LAHOLM

Agneta Eriksson
E-mail: agnetama@gmail.com
Tel: 035-12 91 50

HÖÖR

Anne Rosberg
E-mail: anne.ros@telia.com
Tel: 0413-55 13 22

KIRUNA

Eva Jonsson
E-mail: evannakristin@gmail.com
Tel: 0706444316

LYSEKIL

Inger Sterneskog
E-mail: sterneskog@gmail.com
Tel: 0702677685

SUNDSVALL

Hjördis Johansson
E-mail: hjordisi.j@telia.com
Tel: 060-17 42 42
Måna Wibron
E-mail: mana.wibron@designmmm.nu
Tel: 0762833454

UPPSALA

Kersti Ertem
E-mail: kersti.ertem@bredband.net
Tel: 0702172343

VÄSTERÅS

Inger Widell
E-mail: inger.widell06@bredband.net
Tel: 0706701557

ÖREBRO

Helena Sunvisson
E-mail: helena@sunvisson.se
Tel: 0733189043

ÖSTERSUND

Eivor Nordman
Tel: 073-073 81 05, 063-12 88 57

Frågor – av Stig Holmåås

– Efter en idé av A. Roy

I dessa mörka nätter,
när regnet rinner över fönsterrutorna,
vad önskar vi oss då
medan vi längtar efter ljuset?
Flera hangarskepp?
Flera stridsspetsar?
Flera fiender

När solen åter stryker sin pensel
över morgonhimlen i öster
och målar den så vackert,
med gult och rött och violett,
vad är det då vi ser efter?
Flera bombflyg
Flera människor på flykt
Flera skräckslagna barnaögon?

När dagen öppnar sig
med hemliga skogar och vidder och fjäll,
vem väljer vi då som stigfinna e?
De som vill tillbaka till den gamla vägen?
De som smälte ner Arktis och Antarktis?
De som hörde klotets varningsklockor ringa

men fortsatte som om ingenting
var i färd med att ske?

När detta äntligen är över;
vad väljer vi att släpa med oss
genom porten till den nya tiden?
Oljeriggar och flygbolag
Brinnande regnskogar?
En ödelagd natur?
Eller skall vi låta allt
detta stå kvar
och bara ta med oss
det bästa vi har:
Kärleken, sammanhållningen
och drömmen om en renare
och fredligare framtid?
Ja, kanske
vi skall möta den nya dagen
ödmjukt och tacksamt
för att vi fic
en chans till.

Tolkning från norska: Bengt Berg

Som medlem i Kvinnor för fred stöttar du fredsarbete och kvinnors rättigheter

Årsavgiften är 170 kronor, som stöd-
medlem betalar du 100 kronor.
Pengarna sätts in på bankgiro:
768-6066. Ange namn, adress, telefon-
nummer och eventuell e-postadress.

Följ Kvinnor för freds arbete på
kvinnorforfred.se, Facebook och Twitter.

Adress: Tegelviksgatan 40,
116 41 Stockholm
Telefon: 08-667 97 27,
mobil 076-117 97 27
E-post: info@kvinnorforfred.se

Medlemmarna får sex tidningar per år. Två tematidningar, som
den du håller i din hand, och fyra medlemsblad.

